

Keskkonnahariduslik õppeprogramm

Mis on kompostimine? (Lasteaialastele)

1. Õppeprogrammi üldandmed

Lühikirjeldus.

Õppeprogrammi “Mis on kompostimine” eesmärk on tutvustada keskkonnasäästlikku ja loodushoidlikku võimalust valmistada bioloogilisest prügist väärtuslikku toitaineterikast mulda, mida saab kasutada ka toidu kasvatamisel. Tutvutakse kompostimise võimalustega ja uudistatakse erinevaid kompostereid. Lapsed saavad ka ise kompostrit täita ja juba valmis mullast väikese peenra valmistada. Tutvutakse väikeste abilistega – lagundajatega, kelle abil kompostimine toimub. Uurime koos, mis on muld, millest muld koosneb ja milleks seda vaja on. Paneme kokku mullapuslet, teeme katseid ja mullakunsti. Arutleme kuidas saame kompostimise abil loodust hoida ja oma perekonna tekitatud prügi kogust märgatavalt vähendada. Õppeprogrammi saab läbi viia nii looduskooli Selge Siht õpialal Kopranõmmel, kui ka mujal, nt õuesõppena lasteaia lähedal.

Sihtrühm. Lasteaia või lastehoiu lapsed, osalejate vanus 5-7 aastat. Õppetöö toimub eesti keeles, muukeelse (nt inglisekeelse) õppeprogrammi läbiviimine tuleb eelnevalt eraldi kokku leppida. Õppeprogrammi läbiviimise saab kohandada ka erivajadustega, sh liikumistakistusega õpilastele. Vastavast soovist tuleb teada anda vähemalt kaks tööpäeva enne õppeprogrammi toimumist.

Grupi suurus. Soovitatav grupi suurus kuni 25 õpilast, suuremat gruppi käsitletakse vajadusel kahe klassina ning kaasatakse täiendav juhendaja.

Kestus. 1 tund.

Toimumise aeg. Kevad. Suvi. Sügis.

Hind. 100 €

Programmi läbiviimise asukoht. Õppeprogramm viiakse läbi õues. Programmi läbiviimise peamisteks asukohtadeks on üks kolmest Selgesiht keskkonnahariduskeskuse peamistest tegutsemiskohtadest:

- 1) Kopranõmme loodusala ning selle õuesõppeplats (Muuga aedlinna ja Laiaküla vahel Tallinna lähistel, juurdepääs ühistranspordiga; <https://selgesiht.ee/kopranomme/>);
- 2) Uuealle talumets ja õpiõu Viljandimaal Kolga-Jaani juures (<https://selgesiht.ee/uuealle/>);
- 3) Sitika talumets ja õpiõu Lääne-Virumaal Tudu aleviku külje all (<https://selgesiht.ee/sitika/>).

Õppeprogrammi tellija soovi korral saab õppeprogrammi läbi viia lasteaia juures või muus sobivas asukohas.

Maastik Kopranõmme looduslal, Uuealle talumetsas ja õpiõuel ning Sitika talumetsas ja õpiõuel on tasane rohumaa.

Vajalik varustus. Ilmale vastavad riided, vajadusel peakate. Maastikule sobivad mugavad jalatsid – botased, matkasaapad või kummikud. Kaasa võtta joogivesi nt 0,5 liitrit, oma pudeliga. Kui lasteaed soovib anda õpilastele kaasa ka võileivad vms, on õppeprogrammi jooksul võimalik teha söögipaus. Muud vajalikud õppevahendid on programmi läbiviiva keskuse korraldada.

Kirjeldavad märksõnad: muld, kompostimine, komposter, jäätmed, lagundajad, looduse hoidmine, keskkonnateadlik eluviis.

2. Õppeprogrammi eesmärgid (õpitulemused)

Õppeprogrammi “Mis on kompostimine” eesmärk on tutvustada keskkonnasäästlikku ja loodushoidlikku võimalust valmistada bioloogilisest prügist toitainerikast mulda. Tutvutakse kompostimise võimaluste – ja tähtsusega ning uudistatakse erinevaid kompostreid. Lapsed saavad ka ise kompostrit täita ja juba valmis mullast väikese peenra valmistada. Tutvutakse ka väikeste abilistega – lagundajatega, kelle abil kompostimine toimub. Eesmärk on äratada mänguliste ja praktiliste tegevuste ning isikliku kogemuse abil lapses huvi kompostimise vastu ja seeläbi looduse hoidmiseks.

§ 12. Mänguoskused

(1) Eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis on mäng. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

(2) Õppetegevuse tulemusel õppepäeval 'Mis on kompostimine?' kolme- kuni viieaastane laps:

- 1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

(3) Õppetegevuse tulemusel õppepäeval 'Mis on kompostimine?' kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- 4) näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- 6) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 7) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;

Õppeprogrammi läbimisel saavutavad lapsed järgmised teadmised, oskused ja hoiakud:

- Laps teab: mis on kompostimine
- mis on komposter
- kes on lagundajad
- kuidas saab prügist head mulda valmistada

- Laps oskab: käituda loodust hoidvalt
- Täita kompostrit
- valmistada väikest peenart
- ennast väljendada ja teiste lastega koostööd teha

Hoiakud: laps huvitub keskkonnast ning väärtustab loodushoidu

- Hooliv hoiak looduse ning kõigi elusolendite suhtes
- laps mõistab loodushoidliku käitumise vajalikkust igapäevaelus

Seosed riikliku õppekavaga.

Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused. (7. pt) 2025. a määrus nr

§ 17. Valdkond Mina ja keskkond Vabariigi Valitsuse 1. septembri

(1) Valdkond *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;

2) suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;

3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;

4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;

11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;

13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;

15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;

Üldpädevused.

Üldoskused.

§ 11. Üldoskused

1) mänguoskused;

2) tunnetus- ja õpioskused;

3) sotsiaalsed oskused;

4) eneseregulatsiooni oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt.

Riikliku õppekava läbimisel omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

Õppeainete lõiming.

Õppeprogramm lõimib valdkonna Keskkond ja mina (§17) valdkonnaga

Kunst (§20).

(1) Valdkond *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;

2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;

3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;

2) oskab mitmekülgsid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;

3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;

4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;

Seosed jätkusuutliku arengu põhimõtetega. Õppeprogrammis

arvestatakse „Eesti säästva arengu riikliku strateegia Säästev Eesti 21“ põhimõtetega⁶

6 Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" heakskiitmine.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/940717>. ning Ülemaailmsete säästva arengu eesmärkidega⁷

7 Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid.

<https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>.

(Kliimaministeeriumi seisukohalt on säästev areng ja jätkusuutlik areng sünonüümid)⁸

8 <https://kliimaministeerium.ee/ministeerium-kontakt/strateegia/saastev-areng>.

Mis on kompostimine: Õppeprogrammi eesmärk on tutvustada keskkonnasäästlikku ja loodushoidlikku võimalust valmistada bioloogilisest prügist väärtuslikku toitaineerikast mulda. Mänguliste ja praktiliste tegevuste kaudu on lihtsam äratada lastes huvi ümbritseva looduskeskkonna vastu ning õpetada säästvat suhtumist ümbritsevasse, elukeskkonna väärtustamist ja toimimist keskkonda hoidvalt.

3. Õppeprogrammi sisu ja metoodika

Õppeprogrammi 'Mis on kompostimine' koostamisel oleme kujundanud tervikliku programmi, mis loob tingimused eelkoolialise lapse mitmekülgseks ning eakohaseks eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks. Õppetegevuse teemasisu valikul lähtusime lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Õppeprogramm sisaldab eesmärgipäraseid mõtestatud tegevusi. Kasutame mitmekesiseid kõiki lapsi kaasavaid aktiivõppemeetodeid, kus tagatakse igale lapsele eduelamus, toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust. On loodud võimalused temaatilisteks mängudeks, vaatlusteks, praktilisteks tegevusteks, katseteks ja aktiivseks liikumiseks õuesõppealal. Õppetegevuse kavandamine on paindlik, õppetegevuse planeerimisel ja läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga. Õppepäeval võimaldatakse lastel tegutseda nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides.

Õppeprogramm koosneb neljast osast ja kokkuvõtvast arutelust:

1. **Õppepäeva sissejuhatus** (10 minutit). Koguneme õpialale ning räägime ohutust viibimisest õuesõppealal. Lepime kokku ohutus- ja käitumisreeglid (<https://selgesiht.ee/turvaliselt-looduses/>). Selgitame välja laste algteadmised algatades äraarvamis- ja fantaseerimismängu õppepäeva teemal.
2. **Kompostimise ime – teeme prügist head mulda** (20 min). Arutleme koos, mis on kompostimine ja milleks see on vajalik. Tutvustame keskkonnasäästlikku ja loodushoidlikku võimalust valmistada bioloogilisest prügist- puulehtedest, toidujäätmetest, niidetud taimedest jms väärtuslikku toitaineterikast mulda, mida saab kasutada ka toidu kasvatamisel. Uudistame koos, mis on muld ja millest ta koosneb praktiliste vaatluste ja katsete käigus. Paneme kokku mullapuslet, teeme mullakunsti ja arutleme koos, miks on muld meile vajalik. Praktilised ja mängulised tegevused toimuvad väiksemates gruppides. Sõltuvalt laste arvust jagunetakse 4-5 väiksemaks grupiks.
3. **Lagundajate imeline maailm** (10 min). Kuidas kompostimine toimub? Kes on meie väikesed abilised – lagundajad, kelle abil kompostimine toimub? Uurime lähemalt mõnd leitud lagundajat.

4. **Kompostrid ja nende kasutamine** (10 min). Uudistame erinevaid kompostereid. Täidame koos kompostrit ja valmistame koos kompostris valminud mullast väikese peenra.
5. **Kokkuvõtte ja tagasiside** (10 minutit). Arutleme kuidas saame kompostimise abil loodust hoida ja oma perekonna tekitatud prügi kogust märgatavalt vähendada. Teeme kokkuvõtte õppepäeval kogetust. Käsitleme kokkuvõtlikult läbitud teemasid. Tagasiside ringis saab iga laps ja õpetaja õppepäeva iseloomustada. Arutleme, mida me sellest päevast edaspidiseks kaasa võiksime võtta.

Täiendav info õppeprogrammis kasutatavate õppevahendite kohta:

Kasutatavad õppemeetodid:

- vaatlus – lapsed tutvuvad ümbritseva õppekeskkonnaga ning oskavad sihipäraselt vaadelda;
- võrdlemine – lapsed võrdlevad kompostimismaterjale, lagundajaid
- arutelu – lapsed suunatakse mõtlema nähtustele ja seostele ning õppeprogrammis käsitletavatele teemadele, vajadusel aitab juhendaja suunavate küsimustega;
- rühmatöö – ühistegevus laste grupis, üksteist täiendades ja aidades kaasa ühise eesmärgi saavutamisele
- Kordamine – eelnevalt läbitu ja kogetu meenutamine ja kordamine
- Praktilised ja mängulised tegevused.

Kasutatavad vahendid:

- Mullasõelad, igale grupile üks
- Mullaanumad, igale grupile kaks
- Kühvlid, igale grupile üks, mullavaatlusteks ja peenra valmistamiseks
- luubid
- mullapusle igale grupile
- Paber mullajoonistuse tegemiseks
- PVA liim või kahepoolne teip
- Liimipintslid
- Alus paberi kinnitamiseks

4. Õppekeskkond (programmi läbiviimise koht)

Õppeprogramm viiakse läbi õues. Õpeprogrammi läbiviimise asukoht on valitud ja seostatud õppeprogrammi eesmärkidega, et toetada õpiväljundite saavutamist. Programmi läbiviimise peamisteks asukohtadeks on üks kolmest Selgesiht keskkonnahariduskeskuse peamistest tegutsemiskohtadest.

Kopranõmme loodusala ning selle õuesõppeplats (Muuga aedlinna ja Laiaküla vahel Tallinna lähistel, juurdepääs ühistranspordiga; <https://selgesiht.ee/kopranomme/>) on suurusega 10 hektarit ning sisaldab kohandatud õuesõppeplatsi, mida ümbritsevad erinevad osaliselt metsastatud alad: liivik, nõmm, sookaasik, kõdusoo, lodumets, segamets, männik, kuusik.

Uuealle talumets ja õpiõu Viljandimaal Kolga-Jaani juures (<https://selgesiht.ee/uuealle/>) on kombineeritud ala, kus õuesõppeplats on endises taluõues, mille kõrval on 12 hektari suurune mitmekesine talumets (100-aastane kuusik, segamets, noor mets, latimets, lagendik jt).

Sitika talumets ja õpiõu Lääne-Virumaal Tudu aleviku külje all (<https://selgesiht.ee/sitika/>) on kombineeritud ala, kus õuesõppeplats on endises taluõues, mille kõrval on 10 hektari suurune mitmekesine talumets (105-aastane ja 70-aastane kuusik, noor mets, latimets, kaasik, kuiv ojasäng jt).

Maastik Kopranõmme loodusalal, Uuealle talumetsas ja õpiõuel ning Sitika talumetsas ja õpiõuel on tasane rohumaa. Kooli juures õppeprogrammi läbiviimisel on vajalikud sarnased tingimused. Kooli juures õppeprogrammi läbiviimine on mõeldud ja võimaldatud looduslikes kohtades või nende lähedal asuvatele lasteaedadele, et vajadusel vähendada transpordijalajälge. Kõik õppekeskkonnad on turvalised. Ohutuse tagamiseks on rakendatud järgmised meetmed:

- 1) Õppekeskkonnad asuvad suuremast teest 80-120 meetrit eemal, teiselpool metsariba, mis välistab juhusliku maanteele sattumise õppeprogrammi ajal;
- 2) Suuremate teedeni viib aastaringselt kasutatav tee või laiem rada, mis võimaldab vajadusel evakuatsiooni;
- 3) Õppeprogrammi alguses tutvustatakse õppeala piire ja evakuatsiooniteid, soovi korral antakse lapsi saatvale õpetajale maa-ala kaart;
- 4) Õppeala on tasane rohumaa või osaliselt metsa-ala;
- 5) Peamised ohutust puudutavad materjalid on üleval SelgeSiht selleteemalisel kodulehel <https://selgesiht.ee/turvaliselt-looduses/>, neid tutvustatakse ja lepatakse kokku õppeprogrammi alguses ning jälgitakse juhendaja ja õpetajate poolt õppeprogrammi ajal;

Õppeprogrammi läbiviimise saab kohandada nii liikumise kui muude erivajadusega (nt vaimsete erivajadustega) lastele, sellisest vajadusest on soovitatav teada anda registreerumisel, ent vähemalt kaks tööpäeva enne õppeprogrammi toimumist, et programmi läbiviijad jõuaksid teha vajalikud muudatused liikumise kavades õppeprogrammi ajal või kohandada täiendavad lahendused. Liikumise erivajadusega laps peab suutma liikuda tasasel maastikul (nt elektriline ratastool, kargud) või peab tal olema saatja, kes toetab last liikumisel.

5. Juhendajate kvalifikatsioon ja õpetaja roll

Õppeprogrammi juhendajatel on pikaajaline kogemus keskkonnateadlikkuse ja loodusharidusprogrammide läbiviimisel ning vastav ettevalmistus. Reeglina viib ühele klassile õppeprogrammi läbi üks juhendaja. Saame viia läbi kuni kolm õppeprogrammi paralleelselt. Meie peamised juhendajad selles õppeprogrammis on:

Raul Savimaa. Raul on SelgeSiht keskkonnaharidusprogramme läbi viinud alates 2019. aastast. Tema fookuses on eelkõige keskkonnateadlikkuse edendamine kodukohalähedase looduse tutvustamise kaudu, rohetehnoloogiad ja keskkonnajulgeolek. Huvikoolis SelgeSiht juhendab kaugseire ja rohetehnoloogiatega seotud aktiivõppetegevusi. Raul on pikaajaliselt tegutsenud keskkonnateadlikkuse, loodushoiu, kestlikkuse ja turvalisuse valdkonna rahvusvahelistes projektides, uuringutes ja praktilistes tegevustes. Tal on tehnikateaduste doktori kraad ning noorsootöötaja kutse osakutse laagrikasvataja-juhataja (tase 6). 2019. aastal läbis ta Luua Metsanduskooli täiendkoolituse kursused matkajuhi, metsamajanduse aluste ja metsakasvatuse aluste alal, 2023. aastal samas loodusgiidi koolituse ja 2022 Eesti Maaülikooli täiendkoolituse kursuse loodusturismi alal. 2024. aastal läbis ta Eesti Maaülikooli sissejuhatuskursuse keskkonnamõjude hindamise. 2020. aastal läbis Raul SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse täiendkoolitused „Mets ja kestliku arengu haridus“ ning „Sood ja kestliku arengu haridus“. Samuti on ta läbinud mitmeid Eesti Keskkonnahariduse Ühingu koolitusi alates 2019. aastast. Raul on Eesti Looduskaitse Seltsi pikaajaline liige, samuti Eesti Keskkonnahariduse Ühingu liige ja Püsimetsaühistu liige. Õppeprogrammide koostaja ja juhendajana ning retkejuhina tunneb Raul põhjalikult õpiala, kus õppeprogramm või retk läbi viiakse, eelkõige Harjumaal, Viljandimaal ja Lääne-Virumaal. Keeled: eesti, inglise, vene, hispaania, rootsi.

Maris Meriste. Maris viib läbi keskkonnahariduse õppeprogramme ja loodushariduslikke tegevusi õpilastele Harjumaal, Viljandimaal ja Lääne-Virumaal alates 2021. aastast. Alates 2023. aastast juhendab Maris Huvikool SelgeSiht looduse ja rohetehnoloogiate huviringe Harjumaal Muuga lasteaias, Viimsi Huvikeskuses ja Kallavere keskkoolis, samuti õuesõpperingi. Huvikool SelgeSiht suvistes huvilaagrites õpetab ta lastele muuhulgas mitmeid teaduskatseid ning tutvustab loodushoidlikke eluviise meie kultuuripärandis ja taluelus. Maris on tehnoloogiainsener (Tallinna Tehnikaülikool, magistriga võrdsustatud kõrgharidus) ja on lõpetanud Haapsalu Kutsehariduskeskuse loodusturismi korralduse erialal. Ta on omandanud loodusgiidi kutse (tase 5). 2024. aastal läbis ta Eesti Keskkonnahariduse Ühingu koolitusseeria “Loodushoidlikud ehitised ja säästev areng keskkonnahariduses”, 2023 koolitusseeria “Juhendaja kui eeskuju”, 2022 koolitusseeria “Pärandkooslused ning Alustava huviringi juhendaja koolituse 2021. aastal (korraldajateks Eesti Teadushuvihariduse Liit ning Haridus- ja Teadusministeerium). 2017 – 2019 oli ta esimese Läänemaa Loodusfestivali 7 projektijuht-korraldaja, nüüdseks on see festival Haapsalu Kutsehariduskeskuses loodusgiidide õppekava osa. Maris on ka Eesti Looduskaitse Seltsi liige. Keeled: eesti, inglise, vene.

Õnne Õuema. Õnne on SelgeSiht keskkonnahariduslike õppeprogrammide läbiviija ja huviringide juhendaja alates 2023. aastast. Ta korraldab Huvikool SelgeSiht igapäevast tegevust alates 2025. aasta sügisest ning juhendab huviringe Maardu lasteaias Sipsik ja Randvere Koolis, samuti õuesõpperingi Harjumaal. Õnne viib Huvikool SelgeSiht suvistes huvilaagrites läbi loodusretki ning põnevaid loodus- ja liikumistegevusi. Õnne on lõpetanud Tartu Ülikooli ärijuhtimise erialal ning on lõpetanud Kuressaare Ametikooli loodusgiidi erialal (EQF tase 5). Ta on GreenBalance OÜ loodusgiid ja matkajuht alates 2024. aastast. aastast. Muhulgas on ta läbinud loodusgiidi praktika Küprosel. Õnne on osalenud Eesti Keskkonnahariduse Ühingu koolituskursustel ning 2024. aastal läbinud Eesti Teadushuvihariduse Liidu alustava huviringi juhendaja koolituse. Keeled: eesti, inglise.

Krista Kaur. Krista viib SelgeSiht keskkonnaharidusprogramme läbi Harjumaal. Tema peamine fookus on ökosüsteemid ja looduskooslused. Samuti viib ta vajadusel läbi Huvikool Selgesiht huviringe. Krista toetab ka SelgeSiht keskkonnaharidusprogrammide meetoodilist arendamist. Krista on lõpetanud Eesti Maaülikooli agonomia erialal (magistrikraadiga võrdsustatud diplomiga). Ta on läbinud säästva arengu haridust toetava õppeprogrammide ja kvaliteedi hindamise süsteemi loomise kursuse

Tallinna Ülikoolis, sealsamas ka säästva arengu ja süsinikukoormuse vähendamise kursuse ning Tartu linnavalitsuse haridusosakonna poolt korraldatuna pikaajalise 8-kuulise kursuse Waldorf pedagoogikast koos õppepraktikaga koolis. Kristal on pikaajaline igapäevane kogemus keskkonnahariduslike õppeprogrammide läbiviimisel Tallinna Botaanikaaias. Samuti on ta osalendu mitmetel Eesti Keskkonnahariduse Ühingu läbi viidud kursustel ja koolitustel. Keeled: eesti, inglise, vene, soome.

Tiiu Saar. Tiiu on läbi viinud SelgeSiht keskkonnahariduse õppeprogramme Harjumaal ja Viljandimaal alates 2021. aastast ning erinevaid keskkonnateadlikkuse ja loodushariduse õppeprogramme ja seminare erinevatele vanuserühmadele üle Eesti. Samuti on Tiiu korraldanud ja eest vedanud mitmeid üleriigilisi looduskaitsealaseid konverentse ja seminare ning loodushoiu ja -kaitse projekte. Ta osaleb ka SelgeSiht (CESERE) uurimisrühmas Horizon Europe programmi rahvusvahelises uurimisprojekti süsinikdioksiidi sidumise tehnoloogiate teemal. Tiiul on bakalaureusekraad inglise filoloogias ja magistrikraad kirjalikus tõlkimises (TLÜ). Ta on Eesti Looduskaitse Seltsi aktiivne liige ning läbinud mitmeid keskkonnaalaseid seminare ja koolitusi looduskaitse, liigirikkuse ja keskkonnanahoiu teemadel. Keeled: eesti, inglise.

Juhendajate tervikvaade on SelgeSiht kodulehe teemalehel

<https://selgesiht.eu/loodusharidus/juhendajad/>.

Õppeprogrammil osalevat klassi saatva õpetaja roll

Õpetaja roll enne õppekäiku:

Õpetaja roll õppekäigu ajal:

Õpetaja roll peale õppekäiku:

1) vajadusel vastab õpilaste küsimustele õppekäigu teemadel järgnevatel päevadel;

2) täidab ja esitab tagasisideküsimustiku aadressil

<https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Tagasiside> hiljemalt ühe nädala jooksul peale õppeprogrammi;

3) soovi korral esitab täiendavat teavet või jagab õpilastega õppeprogrammi kohast lisamaterjali, mida keskkonnahariduskeskus on edastanud.

6. Kooskõlastamine ja tagasiside

Infovahetus enne programmile tulekut:

- kui kool teavitab keskust õppekäigu soovist, lepitakse kokku sobiv aeg.

- õppekäigu kokkuleppimisel palume koolil täpsustada õpperühma suurust, vanust ja võimalikke erivajadusi.
- üks kuu enne õppekäiku saadab keskus koolile täpsema eelinfo selle kohta, milliseid tegevusi õppekäigul vastavalt kirjeldusele tehakse ning kuidas õpilased saavad õppekäiguks sisuliselt valmistuda, leides teemakohast materjali keskuse kodulehelt; eeltegevused on väikesemahulised ja nende eesmärgiks on häälestada õpilasi õppeprogrammile; samuti saadetakse veelkord ootused õpperühma saatva õpetaja ülesannete kohta õppekäigu ajal (õpilaste korrektse asjakohase ja distsiplineeritud ning ohutu käitumise tagamine);
- kool häälestab klassi õppekäiguks sobivalt ning annab õpilastele ja lastevanematele teada, et õppekäik toimub asulalähedases metsas vabas looduses;

Õppeprogrammi järgselt saadab keskkonnahariduskeskus kahe tööpäeva jooksul koolile kokkuvõtte õppekäigust ning täiendav taustateave õppeprogrammis läbitu kohta. Koolilt palutakse tagasisidet õppekäigu kohta aadressil <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Tagasiside>. Tagasisidet arvestatakse edasiste programmide läbiviimisel. Vajadusel lepitakse kooliga kokku täiendav kohtumine aruteluks.

Programmi koostaja:

SelgeSiht loodushariduskeskus (SelgeSiht OÜ)

telefon 5918 9000; e-post selgesiht@selgesiht.ee

- 1) kui kool teavitab keskust õppekäigu soovist, lepitakse kokku sobiv aeg.
- 2) õppekäigu kokkuleppimisel palume koolil täpsustada õpperühma suurust, vanust ja võimalikke erivajadusi.
- 3) üks kuu enne õppekäiku saadab keskus koolile täpsema eelinfo selle kohta, milliseid tegevusi õppekäigul vastavalt kirjeldusele tehakse ning kuidas õpilased saavad õppekäiguks sisuliselt valmistuda, leides teemakohast materjali keskuse kodulehelt ja mujalt (turvalisuse kohta, mõõtmiste kohta, rohetehnoloogiaste kohta); eeltegevused on väikesemahulised ja nende eesmärgiks on häälestada õpilasi õppeprogrammile; samuti saadetakse veelkord ootused õpperühma saatva õpetaja ülesannete kohta õppekäigu ajal (õpilaste korrektse asjakohase ja distsiplineeritud ning ohutu käitumise tagamine)
- 4) õpetajalt oodatakse, et ta häälestaks klassi õppekäiguks sobivalt ning tutvustaks, et õppekäik toimub asulalähedases metsas vabas looduses;

5) õpetaja juhendab, et õpilased paneksid õppekäigule tülles ilmastikukohased riided, eelkõige maastikule sobivad jalatsid; soovitav on, et igal õpilasel on oma tarbeks kaasas vesi vm jook 0,5 liitrit sobivas anumal (pudelis).

1) tagab osalejate võimalikult asjakohase ja distsiplineeritud käitumise;

2) osaleb soovi korral omal äranägemisel kõikides moodulites;

3) erivajaduse tekkimisel (nt kui mõni õpilane peab õppeprogrammist varem lahkuma) korraldab lahenduse selliselt, et ülejäänud klass saaks õpetaja järelevalve all õppeprogrammi jätkata.